

**BEN JIJ EEN MONDZORGVERLEENERS
MET GRIJZE VINGERS?
Thuiswonende
ouderen hebben je
hard nodig!**

Door de toenemende vergrijzing neemt het aantal thuiswonende ouderen de komende jaren flink toe. Tel daarbij op dat ouderen de tandarts minder vaak bezoeken naarmate de leeftijd stijgt en je kunt op je vingers natellen dat er mondzorgproblemen ontstaan. Het is daarom van groot belang dat deze categorie ouderen voldoende gezien blijft worden door mondzorgverleners.

TEKST: KAREL GOSSELINK / BEELD: SHUTTERSTOCK

Het aantal 65-plussers in Nederland zal de komende decennia behoorlijk groeien, van zo'n 3,3 miljoen in 2020 naar zo'n 4,8 miljoen in 2040. Veel ouderen blijven trouw hun tandarts bezoeken, soms tot op zeer hoge leeftijd. Maar er is een groep die op een gegeven moment afhaakt, met alle gevolgen van dien voor hun mondgezondheid.

Dit zijn met name de kwetsbare ouderen, een groep die naar schatting 22 procent van het totale aantal ouderen uitmaakt. Het aantal kwetsbare ouderen zal zodoende stijgen van ruim 700.000 tot ruim 1 miljoen over 20 jaar. Van deze groep woont momenteel ruim 80 procent thuis, de rest verblijft in een zorginstelling. Voor de thuiswonende 65-plussers is het belangrijk dat ze gezien blijven worden door een mondzorgverlener.

► Kantelpunt 75 jaar

De omvang van de groep thuiswonende ouderen die niet meer bij de tandarts komt, is niet echt bekend. Op basis van gegevens van Vektis en CBS wordt geschat dat het gaat om zo'n 160.000 kwetsbare 75-plussers. "Met het klimmen van de leeftijd neemt het tandartsbezoek af", zegt Mieke Bakker. Zij promoveerde in juni 2021 aan de Rijksuniversiteit Groningen op de impact van de mondgezondheid op de algehele gezondheid bij ouderen. Uit haar

onderzoek, waarvoor ze 8 jaar lang een groep ouderen volgde, bleek dat het tandartsbezoek van deze groep afnam. In die 8 jaar ging van de ouderen met een eigen gebit 67 procent naar de tandarts, van de ouderen met een klikgebit zo'n 25 procent en van ouderen met een kunstgebit slechts 10 procent.

Volgens tandarts-geriatrie Nelleke Bots-Van 't Spijker, die in juni dit jaar aan de Universiteit van Amsterdam promoveerde op het onderwerp ouderen in de tandartspraktijk, is er een aantal redenen waarom ouderen niet meer naar de tandarts gaan. Op de eerste plaats denken veel dragers van een kunstgebit dat dit niet meer nodig is. Verder spelen er vaak andere gezondheidsproblemen, waardoor een bezoek aan de tandarts lastiger wordt of er gewoon bij inschiet.

Ook vormen de financiën een barrière om naar de tandarts te gaan. Het zal dan ook niet verbazen dat uit haar promotieonderzoek naar voren komt dat met name de gezonde, hoogopgeleide en mondgezondheidsbewuste oudere de tandarts blijft bezoeken.

Bots-Van 't Spijker beschouwt de leeftijd van 75 jaar als kantelpunt: zowel de algehele gezondheid als de mondgezondheid wordt daarna minder. Uit haar promotieonderzoek blijkt dat vanaf die leeftijd het eigen gebit significant achteruitgaat, met meer gaatjes en minder gave elementen.

De Mond Niet Vergeten

In het najaar van 2021 is de publiekscampagne van stichting De Mond Niet Vergeten! van start gegaan. Het doel van de campagne is om het belang van aandacht voor mondverzorging voor kwetsbare ouderen te benadrukken. Doelgroepen zijn niet alleen de kwetsbare ouderen zelf, maar ook hun mantelzorgers. Op demondnietvergeten.nl staat belangrijke informatie over mondverzorging voor mantelzorgers en kwetsbare ouderen. Ook kun je er verwijzingen naar sites van betrokken organisaties vinden.

“Een multidisciplinaire benadering van de mondzorg voor deze groep”

► Bewustwordingscampagne

Zowel Bakker als Bots-Van 't Spijker benadrukken dat het belangrijk is dat thuiswonende ouderen de tandarts blijven bezoeken. Een goede mondgezondheid heeft namelijk een positief effect op de algehele gezondheid. Uit Bakkers onderzoek is onder meer gebleken dat ouderen die hun eigen gebit nog hebben een betere gezondheid hebben dan ouderen met een kunst- of klikgebit. Zij worden ook minder vaak opgenomen in een verpleeghuis. Volgens Bots-Van 't Spijker zijn ouderen zich nog onvoldoende bewust van de relatie mondgezondheid en algehele gezondheid. Een opvallende uitkomst van haar onder-

KNMT Praktijkwijzer

In de vorig jaar verschenen KNMT Praktijkwijzer 'Zorg aan kwetsbare ouderen in de mondzorgpraktijk' staan praktische tips en adviezen over hoe de zorg aan deze groep kwetsbare ouderen in de mondzorgpraktijk te organiseren. De praktijkwijzer wordt onderschreven door NVM-mondhygiënist en de Organisatie van Nederlandse Tandprothetici (ONT).

Enkele adviezen uit de praktijkwijzer:

- Voorkom dat een kwetsbare oudere buiten beeld raakt van de praktijk;
- Zorg dat de praktijk rolstoeltoegankelijk is;
- Neem voldoende tijd om de oudere te ontvangen, te begeleiden en uitleg te geven;
- Streef naar een haalbare mondverzorging voor de oudere;
- Verwijs zo nodig naar een tandarts-geriatrie of een collega die affiniteit heeft met ouderen;
- Zorg voor verslaglegging van de verleende zorg en de gemaakte afspraken en
- Laat je regelmatig bij- en nascholen op het gebied van gerodontologie/geriatrie

In de praktijkwijzer lees je meer adviezen en achtergronden over kwetsbare oudere in de mondzorgpraktijk.

zoek is dat de mondbewuste oudere positiever is over zijn eigen mondgezondheid dan dat de tandarts dat is. Zij pleit daarom voor een bewustwordingscampagne om ouderen te wijzen op het belang van een gezonde mond.

► Basisverzekering

Beide deskundigen zijn het er over eens dat thuiswonende ouderen de tandarts moeten blijven bezoeken. Dit kan door ons als tandartsen pro-actiever op te stellen, aldus Bots-Van 't Spijker. Bijvoorbeeld door ouderen die lang niet in de praktijk zijn geweest na te bellen en te vragen om toch weer te komen. Wat ook zou kunnen, is dat je als tandarts de oudere die niet meer mobiel is zelf thuis bezoekt voor een diagnose. Ook zou het helpen om de financiële drempel van een tandartsbezoek voor deze ouderen te verlagen. “Ik ben daarom voorstander van een soort basisverzekering voor de mondzorg van 75-plussers.” Bakker is wat pessimistischer als het gaat over het naar de praktijk krijgen van de ouderen. “Het is in de praktijk niet altijd haalbaar om alle ouderen na te bellen en over te halen om te komen, zeker niet als een praktijk van eigenaar wisselt.” Toch moet je er volgens Bakker als tandarts voor zorgen dat je praktijk open blijft staan voor de oudere patiënt. Maar het is ook een wisselwerking met de oudere zelf, die er ook zin in moet hebben om te komen. “Iedereen maakt hierin zijn eigen keuze, je kunt het niet afdwingen.”

► Mondzorg aan huis

Om de thuiswonende oudere van de benodigde mondzorg te voorzien, zijn er verschillende initiatieven gestart. Zo houdt tandarts-geriatrie Peter de Goede het telefonisch mondzorgspreekuur 'Ouderen en mondzorg' bij KBO-Brabant. Het gaat om een spreekuur waar ouderen uit het hele land gebruik van kunnen maken.

Uit een screening onder 40.000 ouderen die De Goede enkele jaren geleden verrichtte, kwam het beeld naar voren dat het behandelen van de mond van kwetsbare ouderen dermate complex is dat de individuele tandarts hierbij hulp nodig heeft van andere zorgdisciplines. Daarom pleit hij voor een multidisciplinaire benadering van de mondzorg

voor deze groep kwetsbaren, die vaak gebaat is bij een bezoek aan huis door een tandarts.

Vanuit die gedachte heeft hij het – samen met de NZa, KNMT en Nederlandse Vereniging voor Gerodontologie – voor elkaar gekregen dat een consult aan huis op verzoek van een tandarts, huisarts of geriater wordt vergoed vanuit de basisverzekering als er sprake is van een bijzondere aandoening, zoals dementie. Dit bezoek moet dan gericht zijn op diagnostiek en het maken van een plan voor de mond. Om dit vergoed te krijgen, moet een tandarts een machtiging aanvragen bij een verzekeraar om het tegen het U05-tarief te mogen declareren.

Hij zou graag zien dat meerdere tandartsen gebruik gaan maken van deze mogelijkheid om een oudere thuis te bezoeken. “Als we er als tandarts voor iedereen willen zijn dan geldt dat ook voor de thuiswonende kwetsbare ouderen. Ik vind dat iedere oudere recht heeft op een diagnose en een plan voor zijn mond.” Van belang hiervoor is wel dat tandartsen meer gaan samenwerken met andere (medische) zorgdisciplines om deze ouderen goed te kunnen bereiken en te behandelen, aldus De Goede.

► Seniorproof

Een ander initiatief om ouderen thuis van mondzorg te voorzien, wordt momenteel opgezet door tandarts-geriatrie Arie Hoeksema in samenwerking met de Drentse huisartsen. Uit de recente Zorgmonitor van de ggd's van Groningen en Drenthe is gebleken dat ruim 39 procent van alle ondervraagde 65-plussers niet meer regulier de tandarts of mondhygiënist bezoekt. Boven de 75 jaar loopt dat percentage in de provincie Groningen op tot ver boven helft van alle ouderen, onder wie dus ook de kwetsbare ouderen.

Om deze groep toch te bereiken, wil Hoeksema de mondzorgverleners laten aansluiten op een bestaand digitaal platform in de ketenzorg van huisartsen. Op dit platform hebben huisartsen, thuiszorg en andere zorgverleners alle kwetsbare ouderen uit de regio in beeld. Voor dit project zoekt Hoeksema in de regio zoveel mogelijk tandartsen en mondhygiënist met 'grijze vingers' om de mondzorgpro-

“Een soort basisverzekering voor de mondzorg van 75-plussers”

blemen bij kwetsbare ouderen te traceren en te verhelpen. Zo kan via het platform een tandarts, mondhygiënist of tandprotheticus op verzoek van de huisarts of wijkverpleegkundige worden gevraagd even op bezoek gaan bij een kwetsbare oudere om de mondsituatie te bekijken. Verder participeert de KNMT in ORANGE-FORCE, een project waarbij de opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde samen met het veld onderzoek doen naar verschillende aspecten van de mondzorg aan ouderen. Doel hiervan is om te komen tot een betere afstemming tussen mondgezondheid en algehele gezondheid bij deze doelgroep. ◀

Telefonisch mondzorgspreekuur

Tandarts-geriatrie Peter de Goede houdt wekelijks op woensdag tussen 13.30 en 14.30 uur het telefonisch mondzorgspreekuur 'Ouderen en mondzorg' bij KBO-Brabant. Het gaat om een spreekuur waarvan ouderen uit het hele land gebruik kunnen maken. Telefoonnummer: (073)-30 364 44.